

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κείμενο : Πλάτωνος, Πρωταγόρας 320d-323a

Προμηθεΐα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου», ἔφη, «ἐπίσκεψαι»· καὶ οὕτω πείσας νέμει. νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἄσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὤπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῤῥξε μεγέθει, τῶδε αὐτῶ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀἴστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννύς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὄπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφὴν ζώων ἄλλων βορὰν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλίσκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῶ γένει πορίζων. (.....)

Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῶ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἐντεχνον σοφίαν σὺν πυρί—ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμῃ γενέσθαι— καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτη ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῶ Διί. τῶ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν—πρὸς δὲ καὶ αἰ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν— εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ

κλέψας τήν τε ἔμπυρον τέχνην τήν τοῦ Ἡφαίστου καί τήν ἄλλην τήν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ. Καί ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται. (.....)

ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τήν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῶ γενεῖ ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἴν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμνηται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμνηται δὲ ᾧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἰκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θὲς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως». οὕτω δὴ, ᾧ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὧν τῶν ὀλίγων συμβουλεύη, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς —εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημι— ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἦν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. αὕτη, ᾧ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δηλώσετε αν αληθεύουν οι παρακάτω φράσεις και να τίς αιτιολογήσετε με αναφορές από το κείμενο :

- ❖ Ο Προμηθέας ζητά από τον Επιμηθέα να κάνει αυτός την διανομή εφοδίων στα ζώα.
- ❖ Ο Επιμηθέας φροντίζει την επιβίωση των ζώων.
- ❖ Ο Προμηθέας κλέβει από την Αθηνά και τον Ηφαιστο την έντεχνη σοφία μαζί με την φωτιά.
- ❖ Ο Δίας άφησε στους ανθρώπους την ελεύθερη επιλογή για την αποδοχή της αιδούς και της δίκης.
- ❖ Για τα πολιτικά ζητήματα στην εκκλησία του Δήμου δέχονται τον καθένα να δώσει συμβουλή.

Μονάδες 10

B1. «*Προμηθέα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς... σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.*» Στο απόσπασμα αυτό να καταγράψετε με ποιὰ κριτήρια ο *Επιμηθέας* έκανε την διανομή εφοδίων στο ζωικό βασίλειο, ποιὰ η ευστοχία και ποιὰ η αστοχία του. (η απάντηση να γίνει με αναφορές μέσα από το κείμενο).

Μονάδες 10

B2. «*Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς... καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίννεται.*» Από το απόσπασμα αυτό να εξετάσετε, αποσυμβολίζοντας τον μύθο, κατά πόσο ισχύει η παρακάτω άποψη του Γεώργιου Μιστριώτη :

«*κάποιοι θεωροῦν ὅτι τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖο ὁ Προμηθέας ἐκόμισε στοὺς ἀνθρώπους, εἶναι ὄχι μόνο τὸ κοινὸ γήινο πῦρ, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὸ θεῖο πνεῦμα, τὸ ὁποῖο σὰν σπινθηρας τοῦ οὐράνιου πυρός ἐνοικεῖ στὸν ἄνθρωπο.*».

Μονάδες 10

B3. Να διευκρινήσετε αν οι κάτωθι ερωτήσεις είναι σωστές ή λάθος :

-Ο Σωκράτης αμφισβήτησε μέχρι και τους θεούς.

-Μία από τις μεθόδους του Σωκράτη ήταν η παραγωγική.

-Ο Πλάτωνας δεν αναμίχτηκε με την πολιτική.

-Ο Ιππίας έπεισε τον Σωκράτη να πάνε στο σπίτι του Καλλία.

-Ο Σωκράτης διαφωνούσε με την μέθοδο της διάλεξης για την αναζήτηση της αλήθειας.

Μονάδες 10

B4. Με ποιές λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια τα παρακάτω λήμματα : *παραφυάδα, αναίτιος, ισοσκελής, αυτάρκεια, αφαιμάξη, αλήθεια, δειλός, προίκα, αυτοκτονία, υπονόμηση.*

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ : Θουκυδίδου, Α73

Πρεσβεία των Αθηναίων παρουσιάζεται στην Σπάρτη, πριν τον πόλεμο, για να αποτρέψει την σύρραξη μεταξύ τους. Αυτό που εντυπωσιάζει τον αναγνώστη είναι το σθένος της πρεσβείας των Αθηναίων ενώπιον του σπαρτιατικού λαού.

Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν· αἰσθανόμενοι δὲ καταβοῆν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες (οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίνοντο), ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χεῖρον βουλευσῆσθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν ἅ κεκτήμεθα, ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν. Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὄψεις τῶν ἀκουσομένων; Τὰ δὲ Μηδικὰ καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται αἰεὶ προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. Καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελίᾳ ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα.

ἀπεικότως : μη εικότως, ὄχι εύλογα, ἀδικαιολόγητα.// **δι' ὄχλου ἐστίν (απρόσωπη φράση)** : εἶναι οχληρό, ενοχλητικό.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφραστεί από το άνωθεν κείμενο το απόσπασμα : «Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν.»

Μονάδες 20

Γ2. Πώς θα στοιχειοθετούσατε την υπερηφάνεια και αξιοπρέπεια των Αθηναίων πρέσβων βάσει του κειμένου;

Μονάδες 10

Γ3α. Να μεταφέρετε τους κάτωθι ρηματικούς τύπους στην άλλη φωνή από αυτήν που βρίσκονται, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. :
ἐπεμψεν, ἀντεροῦντες, πειθόμενοι, βουλευθήσθε, ἀκουσομένων.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

Μονάδες 5

Γ3β. Να κάνετε παραθετική αντικατάσταση των κάτωθι λέξεων του κειμένου, στον ίδιο γραμματικό τύπο που βρίσκονται. : ὀλίγην, ῥαδίως, μεγάλων, χεῖρον, μᾶλλον.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

Μονάδες 5

Γ4α. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένες λέξεις : ἡμῶν, ξυμμάχοις, τῶν πόλεων, τοῖς ξυμμάχοις, λέγειν.

Μονάδες 5

Γ4β. «Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ...τῶν ἀκουσομένων;» : Να μελετηθούν και να αναγνωριστούν οι πλάγιες πτώσεις της περιόδου αυτής.

Μονάδες 2

Γ4γ. «περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν» : Να μελετηθεί και να δικαιολογηθεί η πτώση της αναφορικής αντωνυμίας σε αυτήν την πρόταση. Ποιές ανάγκες εξυπηρετεί;

Μονάδες 2

Γ4δ. Ποιά η σύνδεση μεταξύ του προ της παρενθέσεως τμήματος με το μετά την παρένθεση τμήμα;

Μονάδες 1

